

mpsilit "יכי" עד לרצח מאיר כהנא

(פרופיל של אוטו רוקיזם פוליטי בישראל)

אהרון פאפו

לאחר שעדי התביעה במשפט נחקרו, והערבים שביניהם הודהו בחקירה נגדית כי לא התערמו על פניוינו של הרוב כהנא לעידוד הגירנותם, ונוכח "הסכנה" שמא יזוכה הרוב כהנא מאמנת "המרדה", ומהמשפט יהפוך למשפט פוליטי ולכטבאים נגד משרד המשפטים והממשלה שהעמידו את כהנא לדין על דעה פוליטית לגיטימית, נסתיימים המשפט בצורה תמורה, מורה וחסרת-תקדים. מוכירות בית-המשפט בפשטות לא קבעה תאריכים נוספים להמשך הדיון. שנים לאחר מכן, כאשר העיתונאי יאיר קופלר בדק את העניין, הסתבר שהתיק בouri, אך פרקליט מחוז ירושלים, עוזי חסן, הודה שהתיק נסגר מבלי שהסתגוריה או הנאשס, הרוב כהנא, יבקשו זאת.³ קרוב לוודאי כי זהה המקורה היחיד במדינת ישראל, שבאוותו ייעץ משפטו לממשלה אשר התייר במיוחד הגשת כתבי-אישום בעבירות "המרדה", להגשת כתבי-אישום בעבירה זו דרישה הסכמה מיוחדת של הייעץ המשפטי, בעבירה זו דרשו שובלש לכך עליידי הנאשס. הפסיק את המשפט מבלי שנتابקש לכך עליידי הנאשס. גם לאחר הליך כושל זה נעשה במדינת ישראל הכל, ויתר מן הכל, כדי למסר את חייו ולחסום את דרכו הפוליטית של כהנא. אנו نطפל כאן רק בחוליה האחורה בשרשראת ההתנכלות התקשורתי-פוליטי-משפטית, והיא חסימת דרכו מהתמודד בבחירות הכנסת ה-12, מפני שפעלה זו של אוטו רוקיזם פוליטי⁴, של נידוי והחרמה ושלילת הזכות האלמנטרית של בחירה והיבירות, גרמה לדה-גיטימציה של כהנא, וחשה אותו לר痴ץ בידי העربים. גם ארגוני טרור קיצוניים נמנעים מלהתנקש בחיי איש ציבור בישראל מחשש לנקמה אישית. לבני כהנא חש זה לא נתקיים עוד, לאחר שהמסד היהודי באץ סימן שבבו עיגול של מצורע פוליטי, שאסרו אף להציבו بعد רשותו. לאחר שהעיגול סומן – קל היה לירוט את הcador. וכן קדמה דה-גיטימציה מצד יהודים למשה הר痴ץ בידי ערבים.

במאמרו האחרון, שהתרפרס לאחר פטירתו, ושמו "פיקחות ברעיון הציוני", הזהיר פרופ' בנימין אקצין, הוגה-הדעות המדיני האקדמי הנadol ביותר בישראל, מפני רדיפה כפיטית של הרוב מאיר כהנא. כותב אקצין: ההיסטוריה מסבב לכהנא, אף היא במדידה המופרים חלק מחוסר-הדגה לאופיה היהודי של

לא עמדו לו, למאיר כהנא, זכויותיו הגדולות כמקים "hiliga להגנה יהודית" בארצות הברית, שם שמה סכר להתעללותם של פורטוריינים ושותרים ביוהדים ברחוות ניו-יורק, וגם לא מאבקו הבלתי-שגרתי למען עליית יהודי ברית-המועצות. כל עוד עסק בנושאים אלה קוצר שבהם בעיתונות הישראלית. אולם מאז עלה ארצה ב-1970, והבהיר שニックט פוליה עצמאית בעיתון הסבסון הפנים-ישראל עם ערבי הארץ, "עליה על יבלות" השמאלי הפלסטיני, והרגיז גם חלק מצמורת המחנה הקורי "לאומי".

ר痴ץ האופי שבוצע בו בישראל בתקורת העוניה שסירבה לאפשר לו להגביל, בגיןו למצוב בארכות-הברית העיתונאות, היו פתוחים לפני לרוחה – קדם להירצחו בניו-יורק. בארץ נפתחו נגדי הליכים משפטיים שונים, מהם רבים היליכיסטיים שנעודו ורק להפריע לו פוליטית. בין השאר הוגש נגדו ב-1973 כתבי-אישום לבית-המשפט המחויז בירושלים בעווון "המרדה והסתה"⁵, על כך שהփץ כרוז בין ערבי הארץ שקרה להם בלשון מנומסת ועניןית להגדר מן הארץ. בעקבות הכרז קיבל כהנא מאות טפסים של ערבים המעוניינים בהגירה ובכימונה. משפט זה הופסק באמצעותו, לאחר שמיית עדויות התביעה. מחבר אמר זה, שיצג את כהנא באותו משפט, לא קיבל כל הודהה כי הייעץ המשפטי "יעיכב את ההליכים", הגדרה משפטית לזכותו של הייעץ המשפטי למשילה להפסיק כל משפט פלילי, אם נתבקש לעשות זאת על-ידי הנאשס. במרקחה זה סייר כהנא בקשר עיכוב הליכים; הסתגוריה התקונה להביא עדים על התאגידים שהקים לי אשכול המנוח לעידוד ההגירה הערבית לדרום-ארצות הברית, ולפרנסם באמצעות המשפט את השקופותיהם של אבות הצעונות, מישראל זגוויל ועד ברל צנלאון ובוגוריון בזכות הטרנספר. גם ז'יבוטינסקי, במאמר آخرו משנת 1939, סמוך לפטירתו, שעסק בשבחו של זגוויל, רמז רמז עבה לתמיכתו בטורנספר.⁶

יע"ד אהרון פאפו יציג את הרוב כהנא במספר משפטי ערונאים. פירסם במאמר

³ יאיר קופלר, *היל כהנא*, הוצ' מוז, 1985, עמ' 161-7.

¹ תיק פלילי 92/73 בבית המשפט המחויז בירושלים. בטוטס נושא התיק בנסיבות תמהות הספרקו לחודש שש אדים, ביחסם ערבים שקיבלו את המכתה בים, אנשי משטרת, והע' תנאים יהודית וינקל.

⁴ אוטו רוקיזם: שיטת נזוי וגירוש מן העיר של אישים פוליטיים בתואנה העתיקה, במאותה-ה-6 וה-5 לפני הספרה, לפייה היו חכרי אסיפות העם רושמים על לחץ ("אוטו רוקיזם") את שמו של המועד נלי די, ומבעודם על גירושו מן העיר במשך 10 שנים.

² זאב ז'יבוטינסקי, "שיחה עם זגוויל", מוגן בקובץ "עקרונות מוחים לבעיות השעה", הוצאת מכון ז'יבוטינסקי, 1981, עמ' 111; פרוטס בידיש בער פא. מענט, ורשה, 1939, עמ' 21.7.1939.

⁵ בניין אקצ'ין, "פיכוח"
ברעון הציוני, ידיעות
אתרוונט, 24.4.1985.

⁶ יוסף נדבה, "תכניות ח'י"
לפי אוכלסן לפרטן
בעיתון ארכ'ישראלי', גש'
חוב, 1-2, 92-93, (1985), אב-
קי' תשלי'ה.

⁷ התקינו שאפרת פיסילט
רשומות "כך" שלב ביחס
יסוד: הכנסתת, בתו רעף
לא, וזה לשונו:

מניעת השתתפות רשומות
מועמדים

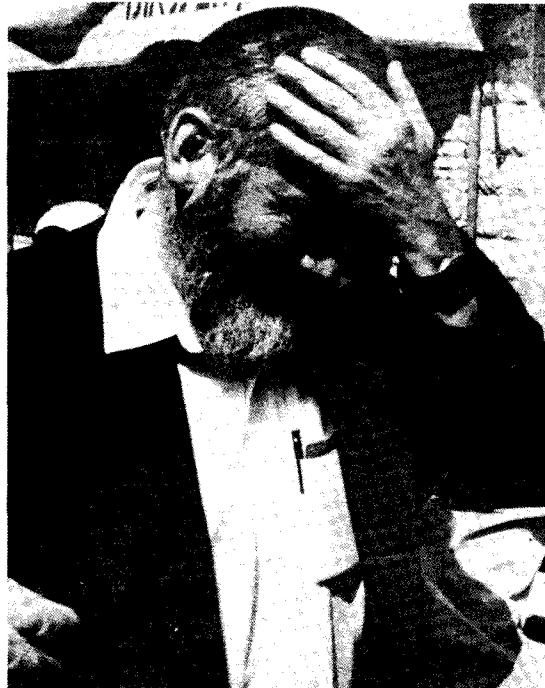
רשומות מועמדים לא
תשתוף בבחירות לנשיאות
אם יש במרותה או בעמ'
שייה, במפורש או בשימוש
אחד מלאה:

- (1) שללת קיומה של
מדינת ישראל כמדינה של
העם היהודי;
- (2) שלילת אומיה הדמו;
קרתו של המדינה;
- (3) הסתה לגוננות.

⁸ עורך בחריות 2/88

פסקודין מ'ב(4), עמ' 749.
בитет' המשפט העליון מצא
כי אין לפסול את "הר'"
שם המוקדמת' משם
שהראות כי מטרות הר'
שיימה או מעשה שוללים
את "קיומה של מדינת
ישראל כמדינה של העם
היהודי", צרכות להיות
"משמעות", ברורות וחד'
משמעות, ובית' המשפט
משמעות, ובין הראות
לא מצא שזה דין הראות
שהגנו בפני ועדת הבני
רות. אגב, לא עלה דעת
איש כי פאי אמות' מהיה
שבינו רב כהנא
בקשר ל'גוננות', ו'דומו'
קרתי', אין ספק כי
הרשמה המסכמי' עם
אשר' ועם "האמנה הח'
לשטיינטי' היא רשות
גוננית ואגד'םוקרטית,
וין לפסל אותה בשל
עליות אלה.

⁹ פרטיל מס' 17 מישיבת
מליאת ועדת הבחירות
לכנסת, 5.10.1988, עמ' 16-
17.

המדינה. לכל הדעות היו נש ויאן מסריק מטובי הדמוקרטיים שבulous, אך אחד הדברים הראשוניים שעשו, עם שחזור ציכסלבקיה, היה לגרש שלשה מיליון אזרחים גרמנים, שראו בהם סכנה לאופי האלאומי של מדינתם... כמו שאפשר היה להבין אותם, כך אפשר להבין את התגובה הכהניסטית, גם אם אין עמדתה ריאלית בנסיבותינו".

פרופ' אקצ'ין, ופרופ' נדבה, שהתקוו לכתוב ספר בזכותו הטרנספר, אך השפיק לפרסום בטרם מותו רק מסה אורכה בנושא זה, היו שניים מקרים ל'זובייטנסקי' (אקצ'ין היה גם שליחו ומצוריו), הכוו לעומקם את רעיון לאומי והזדהו עם הרויזיונים המקורי; והנה, שניים לא פסלו את רעיון העברת העברים לארכזותיהם אלא ראו אותו כטبيعي. מדובר בשניים מהוגי-דעות הבכירים ביותר במחנה הלאומי בישראל. בדיון על פיסילת הכנסת של הרב כהנא, הופיע דן מרידור, שייצג את רשותם של הרוב כהנא, והוא מרידור ב-12, כאיבו הנלהב והאידיאולוגי ביותר של הרוב כהנא. מרידור בא דיון בוועדת הבחירה לחייב את תיקון ביחס לבירור סמכותה, כשהוא מצדך בתקיק עב'cars, שככל הקלות, מסמכים, קרוזים ופרוטומים של "כך" במשך שנים ארוכות, וכל זאת כדי להוכיח שיש לפסול את הסעה מהഷתף בבחירה, הכל בהתאם לתיקון ביחס ל'ז'וסון': הבחירה", שנתפסה במדוקע עבור הרוב כהנא וסייעת, בניגוד לרעיון המשפטי הבסיסי, האומר כי חקיקת חוקים חייבות להיות בעלי אמות' מידה כללוות, ואין לחוק חוקים המתייחסים למקרה מסוים זה או אחר.

אמנם, התקו ל"חוק יסוד: הכנסתת" התיחס גם לטיעתו של מוחמד מיעاري, "הרישימה המתקדמת לשלים". קשירה והזדהותה של סעה זו עם אש'ר', בעל האמונה "הפלשתינאית" הגורסת את השמדת המדינה, והמודגר כ"ארון טورو" האסור לפי החוק, ידועים. ברם, נגד סעה זו לא הכן מר דן מרידור את התיק כדבי, ולא נזכר מאמץ לבוש אחרי מעשי מיעاري ודבריו בשץ השנים, כפי שנעשה ביחס לכחנא.תיק הראיות שהכינה סיעת הליכוד נגד הרוב כהנא בקפדיות רבה לאייר-עדוץ מון התקיק נגד מיעاري, ונזכר כי הוועקו בו לא רק מאמץ אלא גם כסף. הבקשה לפסול את סיעתם של כהנא הוגשה מטעם הליכוד על ידי משרד עורכי דין, שהגיש את "תיק הראיות" עב'cars (מאות מסמכים), ועורכי-דין, כשאר אומנים, אין דרכם לעבד בחינם. החומר המועט שנאסף נגד סיעת של מיעاري לא השפיק כדי לפסול את רשותם, ולכן בitet' המשפט העליון, בסופו של דבר, לא נמצא מקום לפסילת סיעתו. לגבי מיעاري לא נעשו "שיעוריות-בית" כדבי. התוצאות יכולות בזבוזה על כהנא".

הלהט האידיאולוגי של דן מרידור, כאשר ייצג את הליכוד נגד כהנא, לא רק השתווה, אלא אף עלה על הטעם של נציגי רשותה השמאל בזבוזה – נציגי "שינוי", "רצץ" ו"מפ'ס". מרידור פסל את רעיון חילופי האוכלסין "שאננו דוחים אותו" לדבורי; כוונתו הייתה, כמובן, שהוא דוחה אותו בשם הליכוד כולם, למורות שלפחות ח'כ' אחד בכנסת-ה-11, ממקורבי ראש הממשלה, מיכאל ذקל, צידד ברעון זה בפומבי, ועל-אף שהנושא מעולם

לשם שכנו המונחים. לצורך זה עליה להעמיד לרשותם כלים לביטוי ציבורי – **בפרלמנט, בעיתונות, בספרות, ברדיו ועוד.** הלייבורלים מאמנים בהתרחות חשפית של השקפות (בדומה להתרחות הכלכלית) ובנchnerה הסופי של האמת¹². (ההדגשה שלי – א.פ.)

החוק שגרם לפסילתת של "כך" הינו חוק דרומי ואנטידמוקרטי קיצוני, מפני שהוא שולל את הזכות הבחירה לא רק בגל מעשים, אלא בכלל מחויבות ודעות ("מטרות") הרשימה), וזאת אף אם אין מובאות במפורש אלא במשתמע. הוראת חוק כזאת נגד חופש המדינה אחרת בעולם הדמוקרטי שפסלה סיעת פוליטית מהתמודד בבחירות, ואך הזכיר שגם לפשיטת לה-פן בחרפת מתיירים להשתתף בחירות הפוליטיים. נראה שהרשות השופטים שניתן היה להעמיד בוגנים כל אזרח לדין פלילי במדינות הקומוניסטיות לפני עידן גורבצ'וב, שם נחשבו לעברות אפליו כוונות לפעול נגד קיומ המשק או המשטר הסוציאליסטיים, או למען מטרות או פעולות נגד "החברה הסוציאליסטית" וכדומה.

לחברי הכנסת שהצביעו בחופה, ותחת לחץ אדריך של העיתונות, بعد החוק שאיפשר את שלילת זכותם של בוחרי כהנא, חסורה תשתיית רעויונית. הטלויזיה הנגה לשדר באוטה תקופה ערבי-רב, ב"מבט לחידושים", "חדש" טרויות מחייב החקיקה נגד כהנא, בנותח "טרם מתקבל חוק נגד הגזענות", ולהצביע באכבעו על ח"כ פלוני או אלמוני שטרם נתן יד למעשה חקיקה כל-כך הגראן הטענה של המשפט העליון את דעתו על טענה זו ולא התיחס אליה¹³. פסילת הבוחרים חמורה לאין-יעזר מפסיקת המועדים לבחירה, והיא פוגעת באמת בשורש הרעיון הקונסיטואציוני הדמוקרטי הגורס כי לכל אזרח יש זכות לתת את קולו לרשותה שהוא דוגל ברעינותה. פסילתת של "כך" פגעה אישית לפחوات ב-26,000 (עשרים וששה אלף) מצביעיה לנasset ה-11, שיש להניח כי כולם או חלקם היו מצביעים עבורם גם לנasset ה-12, ופגעה גם בזכות הבחירה החופשית של האזרחים הנושאים שהתכוונו, על הסקרים בעיתונות, להצביע בעדיה.

סטיווארט מיל:

אף אילו היו כל בני-האדם מוחזקים בדעה אחת, ורק אחד היה מחזיק בדעה המנתגדת – גם אז לא היו הלו רשיים להשתקו... הדעה שמנסים להשתקה בגזרת השלטונות – אפשר שהיא נכונה. האמורים להשתקה כופרים, כמובן, באמיותה – אך אין מן הנמנע שגם הם טועים. אין להם הסמכות לפ██וק הlectedה בשbill הכלל בשאהלה הנdoneה, ולמנוע מכל האזרחים את האפשרות לדון בה... כל המשתקה את הוויוך מעמיד את עצמו כנמנע ממשגה...¹³

כך גם בנושא פסילת רשותם של כהנא: אליבא דגון, סטיווארט מיל, יתכן שכחנא צודק ברעיון ה"טניספר", וכן אין לפטול את דעתו גם אם היא, בניתוחם, דעת מיעוט. זאת המשתקה המהווה תשתיית למשטר הדמוקרטי הגורס שיתנו כל האזרחים בהליך הפוליטי, הכלול זכות בחירה שווה לכל, עיקרונו זה נתבטל על-ידי חוק הפטילה הנזכר, שנתפרק לפי מידותיו של כהנא, וכן ניתנו בחחלה לומר כי חוק זה פגע פגעה חמורה בישראל כדיינה דמוקרטי באמצעות.

להשתתף ולהתראין בתכנית מגמותית בטלויזיה ולעשות השוואת לעוסה, שטחית וכובבת בין מצבם של העברים אצלנו לבין מצבם של היהודים בגולה, בחזרה על המלצה כי "איינו צרכיסム להוגג בערבים כאן כפי שנางה ביהודים שם"¹⁰; אף כי אין כל מקום להשוואה בין מצב המיעוט היהודי בארץ לשמי לבון מצב המיעוט (או הרוב, מבחינת הסביבה הגיאוגרפית) העובי שארץ-ישראל, הנוגה כרודז' יהודים, ולא כמיוט הנרדף בידי היהודים. באוטו ריאו חזר מרידור בזמנו לנושא פסילתת של "כך" לנasset ה-12, ומשתבח בכך כי אין שום מדינה אחרת בעולם הדמוקרטי שפסלה סיעת פוליטית מהתמודד בבחירות, ואך הזכיר שגם לפשיטת לה-פן בחרפת מתיירים להשתתף בחירות הפוליטיים. נראה שהרשות השופטים שניתן היה שפיסה את סיעת "כך", ושאין כלפי הדמוקרטיה בכך שפסלה את סיעת "כך", והוא שומר מה להשתתף ולהתהلال במעשה המונגד תכלית ניגוד לכל הארץ ובחיהם המדינאים.

יש לזכור כי פסילת רשותה מהשתתף בתהליך הבחירה לנasset פירושה לא רק פסילת המועדים לבחירות, אלא גם, ובעיקר, שלילת זכותם של האזרחים להצביע לאחר רשותה הקロבה ללבם. בפסקה-הדין שאישר את החלטת ועדת הבחירה לנasset ה-12 לפטול את רשותם "כך", לא נתן ביטת-המשפט העליון את דעתו על טענה זו ולא התיחס אליה¹⁴. פסילת הבוחרים חמורה לאין-יעזר מפסיקת המועדים לבחירה, והיא פוגעת באמת בשורש הרעיון הקונסיטואציוני הדמוקרטי הגורס כי לכל אזרח יש זכות לתת את קולו לרשותה שהוא דוגל ברעינותה. פסילתת של "כך" פגעה אישית לפחوات ב-26,000 (עשרים וששה אלף) מצביעיה לנasset ה-11, שיש להניח כי כולם או חלקם היו מצביעים עבורם גם לנasset ה-12, ופגעה גם בזכות הבחירה החופשית של האזרחים הנושאים שהתכוונו, על הסקרים בעיתונות, להצביע בעדיה.

צרפת, גרמניה, ארצות-הברית ואטליה נמנעות מלאסטר על פעילות תנועות קייזרניות ביוטר ועל השתתפותן בחירות לא בגל רשלנות מצדן, אלא בזכות משחה דמוקרטיבית אמיתית: יש לאפשר וכוח וחושי וחלופי רעיוונות במושאים מדיניים, ולאחר כל אזרח להצביע לפי רצונו, כי אחרית אין דמוקרטיה, אלא תחילתה של דיקטורה. בפסילתת של תנועת "כך" לבחירות הוציאה את עצמה מדינת ישראל מכל האומות הדמוקרטיות באמת, מפני שפסקה של אזרחיה מותר לבחור רק במעט רשותות המותורת, ועל ידן יש גם רשותות אסורה.

ג'ון סטיווארט מיל, על הבחירה, הוצי מגנס, תש"י,
לכנות את עצמן, "רצץ" ו"שינוי" – כפי שהן נוהגותCSIUTOT "המרכז", מדירות עצמן CSIUTOT ליברליות, אך פגיעתן בזכות הבחירה החופשית של אזרחיה ישראל מהוות צעד אנטידמוקרטי קיצוני, המונגד למסורת הליברלים. נחתת הערך "חופשי" מגדרה האנציקלופדיה למדעי החברה את יחס הליברלים לחריות הביתי והבחירה בזו הלשון:

המדינה חייה לא רק לסביר דעתות המנתגדות לשולטן, אלא לאפשר להן להיאבק מותך חרירות,

¹⁰ דן מרידור, בריאון לט-לויזה במסורת "ימן" 30.11.1990.

¹² אנציקלופדיה למדעי התרבות, הוצי ספרית מעלים, כרך ב', 1964, עמ' 459.

¹³ ג'ון סטיווארט מיל, על הבחירה, הוצי מגנס, תש"י, מי"ב(4), עמ' 771.

הצהרה האוניברסלית בדבר זכויות האדם קובעת
(במשך) 21:

כל אדם הזכות לחתת חלק במשל של ארצו,
באופן ישיר או באמצעות נציגים שנבחרו מתחזק
בחירה חופשית.

ובהמשך, בסעיף 21(3) לאוֹתָה הצהרה, נאמר:

רצון העם הוא הבסיס לסמכות הממשלה; רצון
זה יוביל בחירות תקופתיות ואמיתיות, שייחיו
mbosostot על זכויות הצבעה כללית ושווה; וחשאיות
— או בהליך הצבעה חופשיות דומות.

אין כל ספק כי פסילת רשותת "כך" נוגדת את עקרון
ייצוג העם עליידי נציגו שנבחרו בחירה חופשית, וכן
שוללת הפסילה את זכויות הצבעה הכללית והשווה, משום
שאין שווון בין מצביעים היכולים לבחור ברשימה שבה
הם מעוניינים לבין מצביעים שזכו להצביע מוגבלת,
כי רשימות נסלה.

החלטות הפסילה של ועדת הבחירה נעשתה בו ביום
של הדיון הכללי בועדה, ואילו אישור הפסילה עליידי
בבית-המשפט העליון נעשה בהליך מזורץศาล כליא מותאים
לסוגיה כל כך קשה ונכבדה במשפט קונסטיטוציוני.
הערעור נשמע ב-11 וב-13 באוקטובר 1988, ובית-המשפט
העליון נאלץ, בהתאם לחוק, לתת פסק-דין מיידי; וכן
עשה זאת, ונתן את החלטתו תוך 4 ימים, ב-18 באוקטובר

¹⁴ דברי הכנסת ה-11, מושב
1, עמי 2466.

¹⁵ שם, עמי 2640.

¹⁶ לפי החוק, על בית-
המשפט העליון לתת פסק-
דין בערעור על ההחלטה
ועדת הבחירה לפסל או
לאשר רשומה "לא יותר"
מהימים ה-18 שלפני יום
בחירה.

¹⁷ אב שטרנהל, "לא פותח לוי"
טיימס מחרטפו ומגלא המרי
וואו, חזשאות, 26.8.1988.

¹⁸ דוד שחם, "תנו
לראן", יי"ש ארכונט,
5.9.1988. דן מרגרט,
"נד פסלה מההדר",
הארץ, 18.9.1988. אב
טרניין, "מפלגות על הכל"
וונת', דבר, 22.8.1988.
גבrial שטרנהל, "פסילת
רשומות: סיכון וסיכון",
מעריב, 28.9.1988. אחרון
פאמו, "חוק דמוקרטי"
נשח הק'ב", חדשות,
24.2.1986.

¹⁹ בג"ץ 399/85, פסקידין
מ"א(3), עמי 255.

עובדת היא, כי מיד עם חיקת "הסעיף הכספי" נתרבו
המחלגות שביקשו לפסול זו את זו, וכל זה בגין פוליטי,
הוא ועדת הבחירה לכנסת. ישראל עשתה דבר הנוגד כל
עקרון חוקתי וכל שיטה חוקנית אפשרית: היא נתנה
לנציגי המחלגות בכנסת להחלטת עצמן, בפורום של ועדת
בחירה, המרכיבת מעצמה, איזו מפלגה לגיטימית ורואה
להתמודד בחירות, ואיזו פסולה. "הסעיף הכספי" העביר
אפוא את הבחירה בבחירה מציבור הבוחרים לידיים
של כמה נציגי מפלגות מהם המחליטים מי יבחר ולאחר
מי יבחר. חוק כזה לא היה ולא יהיה באירופה או
בأمérica, כי הוא פשוט נוגד את השכל היישר של
המחשبة הדמוקרטית. ואילו דוקא בישראל נחקק חוק
זה, ואך בעורת בעלי השכל המשפטית.

אכן, היו מостиיגים מחלוקת רודנית זו, שתוארה
בעתונות כשייא חדש של הדמוקרטיה בישראל. פרופ' דוד
LIBAI אמר בדיון בכנסת בנושא הסעיף הכספי:

יבוא יום ומישחו יפשש במשינו וישאל: איך
זה נתמס יד להגביל הזכות להיבחר? מדוע לא
השארתם לבוחר את הפריבילגיה להחלטת מי ייכנס
לכנסת, מי ישא כאן דבריםומי יגיש כאן הצעות
חוק?¹⁴

נ פרופ' שבוי וייס התנגד לחקיקה הרודנית, כאמור:
"זהו חוק שיש בו יסודות אנטי-דמוקרטיים יותר מאשר
בו הגנה על הדמוקרטיה".¹⁵ גם בעיתונות הופיעו מאמרם
נד פסילתו של כהנא באמצעות חקיקה. בין הכותבים
היה גם איש שמאל ידוע, פרופ' זאב שטרנהל, שכטב:

תנוועת "כך" אינה נמנית לעת-עתה עם אותן גופים
שמטרם דמוקרטי רשיי להתנווע מפנים עליידי
הוואתם אל מחוץ לתוחם המשחק הפוליטי...
איסור הופעתו בחירות הקרוובות בכוח חקיקה לא
יהיה אלא ניצול ציני של הכנסת לצורך חיסולו
של מתחרה... בזכות התקדים הזה אפשר יהיה
בבואה הזמן למנוע הופעתו של רשיומות נספות...
אי אפשר להגן על הדמוקרטיה עליידי חיסול כמה
מעקרונותיה... כל עוד לא נקט נגד המשטר הדמוקרטי, כל
שום פעולה המכונת נגד המשטר הדמוקרטי, כל
עוד הוא נשר בתחום המאבק האידיאולוגי, זכוות
לחופש הביטוי אינה ניתנת לעורער".¹⁶

גם דוד שחם, גבריאל שטרנהל, דן מרגרט, זאב טרניין
(הייעץ המשפטי של מפלגת העבודה) וכותב שורות
אליהם פרסמו מאמרם מנמקים בעיתונות נגד החקיקה
הרודנית המתוכנת, ולאחר-כך — נגד הכוונה לפוסול
את הרשימה לפי אותה חקיקה¹⁷, אך כמובן שלא הועיל.

החקיקה שאיפשרה את פסילת תנוועת "כך" לבחירות
וחילוט הפסילה של ועדת הבחירה מיום 5.10.1988,
כפי שאושרה עליידי בית-המשפט העליון¹⁸, מנוגדות
וסתורות הן את ההחלטה האוניברסלית לזכויות האדם
מטעם האו"ם משנת 1948, והן את פסק-דין של אותו
בית-משפט עליון (בהרכבת שונה) בפרשת הרבה כהנא וסייעת
"כך" נגד רשות השידור¹⁹.

על-פי החוק, שאיש מראשה לא הורשע בכל "הדברים הרעים" המוחשים להם; היכuid אפוא תיפסל לבחירות תנועה לגיטימית וחוקית, רשותה כעומתה לפני החוק?! לכל הסוגיות האלה לא ניתן תשובה בפסק-הדין, כאמור — גם לא בא צורן בו. ניתוח נורחב של פסק-הדין מזכיר כאמור נפרד, אך כדי לסייע סגינה זו בשני אלמנטים נוספים: הסתרה הפנימית המהותית שבו, מזה, והגדרת "הגזענות", הבלתי-נכונה, מזה. ואין לשפוח לרגע אחד: בית-המשפט ישב כאן דין רק כאשרacht פוליטית של פורום פוליטי אינטנסיבי (ועדת הבחירה של הכנסת), שהוסכם על-ידי הכנסת לפסול ולאשר טיעות על פי מצעם. דרכו של בית-המשפט לעורורים היא לדחות את העורורים ברוב המקרים. להצדקת בית-המשפט ניתן לומר, כי בעצם נמנע בתת-מודע מלאתנש בבית-הנחים, שהוביל את רצונו הבורר להוציא את סיועה כהנא מן הכנסת ולערוך לו אוטוקרזים פוליטיים. בסופו של דבר החטא הקדמוני ורוכץ לפתחה של הכנסת, שחוקקה חוק בעל אופי רודני, והסמיכה את עצמה לפסק על-פי אותו חוק, שהרי ועדת הבחירה לכנסת מוכנעת הטיעות בכנסת.

אין זה אומר דבר, כמובן, על הליקויים בחחלה בית-המשפט בסוגיה קונסטיטוציונית גורלית כלכנית בוחר בישראל, שהותירה אחריה רבבות בוחרים שלא אלה מהם זכות הבחירה החופשית, הותירה אותם ממורמרים ומיויאשים, יוצרה מצב של אישבי-ערצון פוליטית عمוקה, המופרצת מפעם לפעם בנסיבות של התפרעויות-רחוב. אם נטלת מדם שاكتפה לו את זכותו לבוחר بعد מי שהוא רוצה, והעמדת אותו ואת נציגיו "בפינה" כמצורעים פוליטיים — תקוצר סופה, כי זו רעה.

הסתירה הפנימית העומקה בפסק-הדין מתגלית כאשר בית-המשפט מנמק²¹ את אופיה האנטי-דמוקרטי של רשותה כהנא בכך שישתו רוצה לשולל את זכות הבחירה מן הערבים (ולתת להם מעמד של גור-תושב לפי ההלכה — זהינו, בעלי כל הזכויות, פרט לזכות השתתפות בניהול המדינה). בית-המשפט כלל לא שם לב לאב索וד שיצר: אם אמנים חטא הוא כלפי הדמוקרטיה לשולל את זכות הבחירה מזורה — היכיד שולל בית-המשפט בעצם את זכות הבחירה מסיעת "כך"?! במילים אחרות: בהנחה שרשותה "כך" רצתה לשולל מערבים את זכות הבחירה שלהם — האם "העונש" החוקתי על כך הוא לשולל ממנה עצמה ובוחירה את זכות הבחירה והיבחרות! אם אכן אנטידמוקרטי לרצות לשולל את זכות הבחירה מן הערבים, שאנשי "כך" מדגימים את חוסר הנאמנות המהות-פנימית שלהם למدينة הציונית — האם אין זה עוד פחות דמוקרטי להענישם" בכך שתישול מהם זכותם לבחירה?

נוצר אףօ מצב מוזר: פסלו את רשותה "כך" לבחירות מסוים שהיא ה��ונה במצעה לפסל את הערבים לבחירות! זהינו, הטילו על "כך" את אותה סנקציה שהיא ה��ונה להטיל על הערבים, רק בגל כוונה בלבד, שהרי "כך" לא יכול בשום פנים להשיג בכנסת את יעדיה הפוליטי לתת לערבים זכויות של "גור-תושב" בלבד. נטו מאנשי "כך" את זכות הבחירה באופן ממשי, מושם שאנשים אלה רק התוכנוו לקחת זכות זאת מערבים לחוק. אך לא במחתרת מודבר, אלא בתנועה לגיטימית

דעה חולקת או דעה תומכת על החלטה שנכתבה בדי כב' נשיא שmag. חסורת בטקסט של פסק-הדין אפילו המלים המקובלות במרקם בהם השופטים מסכימים לנאמר בהחלטה, אותו "אני מסכים" המפורסם, או הנוסחה המקובלת "אני מסכים אך לאמן הטעמים של חברי המלומד, אלא...". בסוף פסק-הדין הקצר להפליא (לשם מה אפוא נזקקו ל-5 שופטים?), נכתב: "חווחلت לדחות את העורר", מבלי להזכיר תנובות של שאר ארבעת השופטים. הקורא את ההדפסה הרשמית מתרשם אולי פסק-הדין ניתן על-ידי נשיא בית-המשפט בלבד. אכן, חיפזון ש"בא מן השטן".

פסק-הדין איינו מזכיר, ואינו מתיחס כלל, לסתירה (שונענה בהרבה) בין פסק-הדין מיום 27 ביולי 1987, לביןו כהנא נגד רשות השידור, שנכתב בידי פרופ' אהרון ברק, (שעמו ישבו בדיון השופטים בז' וננתניה), לבין החלטת הפסילה שעמדה עבשו לדין. בפסק-הדין זה נעה בית-המשפט לעתירת הרב כהנא וסיעתו, והורה לרשות השידור לשדר גם חדשות על תנועת "כך", וריאוות עם אנישה. רק לשם השואה יש לציין כי פסק-הדין זה¹⁸ משתרע על פני 60 עמודים מודפסים, לעומת פסק-הדין המאשר את פסילת רשותו של כהנא, התופס רק רבע מן הימים הזאת (15 עמודים), למורת שסוגיות השתתפות בכנסת חשובה בהרבה מזואת של השתתפות בשידורים בטלוויזיה. בנושא רשות השידור הביע כל אחד משלושת שופטי הרכבת את דעתו באופן אישי, כאשר השופט בז' חלק על דעת הרוב (השופטים ברק וננתניה). במקורה זה, ניתן הציג עתיר חופש דיבור והתקבלות בכנסת (בכנסת ה-11 לפני הפסילה), ביום 15 ביולי 1985. בבית-המשפט התקימו ישיבות רבות ויסודות, ופסק-הדין שהוויה ניצחון אדיר לרשותה "כך", ניתן בעבר שנתיים, ב-27 ביולי 1987. לשון אחרת: 15 חודשים בלבד לאחר שבית-המשפט העליון התייר לכהנא לדבר בטלוויזיה, אשר עליו אותו בית-משפט לדבר בכנסת.

בפסק-הדין זה הודגש כי על רשות השידור לאפשר הבעת דעתם גם ל"כך". בית-המשפט העליון אמר:

חופש הביטוי איינו רק החופש לבטא או לשמע דברים המקובלים על הכל. חופש הביטוי הוא גם החופש לבטא דעתו מסובכות, מרגיזות וסוטות אשר הציגו סולד מהן ושונא אותן.²⁰

הודגש בפני בית-המשפט העליון כי אם תיפסל סופית רשותה "כך" ייווצר מצב מוזר שבו הרשימה ונכיה מורשים להופיע בטלוויזיה ולומר את דברם, וזאת לפי פסק-הדין אחד, ואילו לפי פסק-הדין אחר — לא יהיה רשאים לשאת את דברם בכנסת, למורת שחשוף הדיון באמצעות התקשורת בא לשרת את הבחירה בכנסת, וכל תכליתו היא לאפשר החלפת דעתך כדי שהציגו יתן ביטוי פוליטי לדעה הרצiosa לו. כן הודגש בפני בית-המשפט כי לו הייתה תנועת "כך" תנעה האסורה על-פי החוק, והוא מakhir פעליה הרשעות ב"גזענות", כמובן, אפשר היה אולי לומר שניתן לפסקה בגל מעשים המונוגדים לחוק. אך לא במחתרת מודבר, אלא בתנועה לגיטימית

²¹ערעור בחירות 88/1, שם,
בעמ' 190, קטע 11, מפי
כב' נשיא שmag.

²⁰בג'ע 399/85, שם, בעמ'
279, מפי כב' השופט ברק.

שאים נאמנים למדינה. הסתירה הולוגית הזאת לא הובנה אולי על-ידי בית-המשפט, מושם שמן הפסקה הרלבנטית בפסק-הדין נראה כי לא הייתה כל התייחסות לטענה זו שנטענה בהרבה בכתב ובעל-פה. בית-המשפט אומר:

פסקה (2) עניינה האופי הדמוקרטי של המדינה. אין כל צורך בכך שניתו במסגרות זו הגדרה מקיפה וכוללת של המושג "דמוקרטי". הנושא שלפנינו אינו מחייב זאת, שהרי די אם מתייחס לשאלת מה הeschelca של המטרות והמעשים המיווישים למדינה, על העקרון הקובל את זכותם של אזרחים הנגור לא כל ספק מאופיה הדמוקרטי של המדינה... עמדנו כבר לעיל בהרבה על כך **שהזכות לבוחר** ולהיבחר היא מאושיותו של המשטר הדמוקרטי, ובקשר שלפנינו, אין לנו צורך להוציא על כך.²² [ההדגשה الأخيرة שלי – א.פ.]

אכן – סתירה אiomah: בית-המשפט שולב בשם החוק את זכות הבחירה והבחירה מאושיות סיעת "ך" רק מושם שאלת **מתכונונים** בלבד לשול זכות זאת בעתיד הרחוק והמעורפל מאנשים אחרים, ולא שם לבו לסתירה. אם אכן זכות הבחירה והבחירה הן מאושיות המשטר הדמוקרטי, כיצד אפשר – בשים אותה דמוקרטיה – לשול את אותה זכות בחירה והבחירה? תשובה לכך לא ניתנה.

כדי שהדברים יהיו ברורים: בית-המשפט זו בערו (המחzik 40 עמודי טקסט ונספחים) על החלטות ועדת הבחירה המרכזית לכנסת ה-12 מיום 5 באוקטובר 1988; ובכתב הערעור נתן האבוסטרד שנוצר באופן מופרש²³; בכל זאת התעלם בית-המשפט מן הסתירה, והפסקה שצוטטה לעיל מבירה שהטענה אולי אף לא הגעה לתודענות, והוא אישר את החלטות האפליה המעשית בקשר לתנועת "ך" רק מושם ש"ך" **התכוונה להפלות** את העברים לרעה.

החוק שאפשר את פסילת "ך", והחלטת הבחירה בעקבותיו, נוגעים לא רק במדיניות הרודנות, אלא גם בחוסר חשיבה לוגית-פילוסופית-מדינית מינימלית. הם גם נושאים אופי של עונש על כוונות ומחשבות, ודבר כזה לא אירע בעולם המודרני מימי ההשכלה והרנסנס ועד היום.

הנושא האחרון ואולי השערורייתי ביותר בפסקת "ך" עלי-ידי ועדת הבחירה הוא סוגית "הגזענות", כביכול. החוק הפסיק (ס' 7 ל'חוק יסוד: הכנסתת), לא הגידר מהי גזענות, וועדת הבחירה לכנסת בודאי שלא יכולת לשמש פורום אובייקטיבי-מדעי שיגידר מהי "גזענות". הם גם גם לא ניסו כלל לעשות זאת. בישיבה אחת דנו – וגם פסלו את חנה.

המונה "גזענות", כפשוטו, פירושויחס של התנשאות על בסיס אתני-אנתרופולוגי, כאשר ההתייחסות של הגזע כלפי בני-אדם או קבוצות בני-אדם אחרות היא של התנשאות על בסיס דם, גזע, צבע עור, תכונות רוחניות, נעלות או נחותות יותר כביכול וכו'. איש בעולם המודרני, וודאי לא ספרי הסוציאולוגיה, מדעי-החברה והמיולוגים

למייניהם, אינו מיהש "גזענות" לבני-יריבות או איבה על בסיס לאומי, כפי שקיים בין יהודים לעربים ביחס לבני-העם וכמותם על ארץ-ישראל. הובא לפני בית-המשפט חרומר עצום בהיקפו כדי להוכיח שאכן כל המקורות מבדילים בין "גזענות" לבין איבה על בסיס לאומי, וכי אין כל קשר ביניהם. יתר על כן: הובאו תצהירים ועובדות המוכיחים כי ערבי-שנתגיר – מותקבל כיהודי לכל דבר עלי-ידי הרב כהנא, וכי ערבים אחדים אלה אף פועלם בתנועת "ך", ולכן אין לדבר על התנועה גזענית.

הובאו גם ספרים וכתבים של הרב כהנא כדי להוכיח שדעתו שאין גזענות. צוטטו מקורות ההלכה היהודית, והובאו חוות דעת של רבנים כדי לעגן את הטענה כי אין בין ההלכה, עליה מסתמך כהנא, לבין גזענות, ולא כלום. הובא לסייע גם מאמר של ד"ר יוחנן בדר שבו נאמר:

²² שם.

אחרונה אפנה היא אצל אנשי השמאלי שלו, פוליטאים ופרופסורים כאחד, לנכונות כל רעיון שאינו מקובל עליהם "גזענות"... הגזמה מטופשת בלאותיות קיצונית אינהו גזענות שלעצמה, והצעת טרנספר של אוכלוסין שלעצמה היא קיצונית, אך לא גזענית. שומה לנו להיזהר מליחסים זה את זה בגזענות, כי יש בכך תמייה בלתי מכובנת בטענות אויבינו, שהציונות כולה היא גזענות, כפי שהחלה עצרת האו"ם²⁴.

אך כל הטענות ההגינויות אלה לא הועילו. בית-המשפט סמך ידו על החלטות ועדות הבחירה גם בנושא גזענות, ואימץ לעצמו פירוש רחב של המושג "גזענות" כפי שהנכatta, ברשלנותה ובמגמותיה האוויליות חוקקה בדי-בדע עם החוק לפסילת רשימותו של כהנא. המדובר בסעיף המתקין את חוק העונשין²⁵, שכלל בהגדרת "גזענות" גם "רדיפה, השפה, ביזוי... בשל צבע או השתתייכות לגזע או **למושא לאומי-אתני**" (ההדגשה של רדיפה, השפה, ביזוי, גלוי איבר, עינוי או אלימות, או גרים מיניים כלפי יינור או חלקים של האוכלותה, והכל בשל צבע או השתתייכות לווע או למונאי לאומי-אתני).

בית-המשפט גור גורה שווה באופן מאולץ כאשר אימץ לעצמו את ההגדירה הרותבה הנ"ל, למורתו של החוק המפורט כי ההגדירה הנ"ל היא רק לצורך אותו הדבר. הדבר נטען בפני בית-המשפט, וכן נטען הסקנה ההגדולה שבאמצעות ההגדירה ש"גזענות" פירושה רדיפה גם על בסיס לאומי, שכן – מכוון ההגדירה נרחבת וכולנית כזאת, המציה רק במקור בחלוקת האפליה הגזעית משנת 1969, החואים לביטול כל צורת האפליה הגזעית מעתה משנת 1969, שאינה חלק ממשפטנו הפנימי, הוגדרה הציונות כגזענית. הדוגשה הסכינה, שגים ד"ר בדר מתריע עליה במאמרו, כי אם סיעת "ך" תיחס גזענות בשל האפליה שבמצעה ביחס לערבים, הרי אומות העולם העוינות ימשיכו להסתמך בדוק על אותה אפליה, שאינה אלא העדפה לגיטימית של היהודים בארץ לפי חוק השבות ושרר החוקים, וימשיכו להגיד את הציונות ואת ההלכה היהודית כגזעניים.

אין תשובה לדברים אלה בפסק-הדין. אין תשובה גם לטענה שאיפלו ההגדירה הרותבה מזרבת על רדיפה על בסיס "לאומי-אתני", וכי "לאומי-אתני" הוא בכלל זאת מושג אנטרופולוגי-ביבוגני, אחרת אפשר היה לומר

²⁴ יוחנן בדר, "עד נגד הצער", עותם הטרנספורט, מעריב, 12.8.1987.

²⁵ סעיפים 29-27 כתובים הערעור שור שהוגש לבית-המשפט החלו מפטיטים את הטענות הלו בהרבה.

²⁶ סעיף 149 א' לחוק העונשין שייך תוקן בשנת 1986 לעלי-ידי הגדורה "גזענות" – כולם: "גזענות" – רדיפה, השפה, ביזוי, גלוי איבר, עינוי או אלימות, או גרים מיניים כלפי יינור או חלקים של האוכלותה, והכל בשל צבע או השתתייכות לווע או למונאי לאומי-אתני).

"לאומי" בלבד. פסק-הדין, כאמור, אישר את החלטתה הפליטית של ועדת הבחירה לפסול את תנועת "כך". זה היהצעד המכريع בדילגיטימציה של כהנא, ומה שבא בעקבות צעד זה, שいやך כבר לכרוניקה הפלילית החדשה ■

bijouter בתולדותינו. ידוע הפטגס העתיק – *mundi gloria transit sic* – "כך תחולף תפארת העולם". בהשאלה אפשר לומר על פרשת פסילת כהנא: "כך חלפת הדמוקרטיה בישראל" ■